

KOTITAIDE

HUONESISUSTUKSIA
RAKENNUSTAIDETTA
MAALAUSTA JA KUVAN-
 * * * VEISTOA * * *
TAIDETEOLLISUUTTA

6:s vuosikerta
X * * * 1907.

PÄÄTOIMITTAJA:
VILHO PENTTILÄ.

Apuna:
JALMARI KEKKONEN
ym. ym.

Toimituspaikka: Vladimirink. 7
Auki 10-3. † Puhelin 644. † Posti-
osoite: Suomen Teollisuuslehden
KOTITAIDE. † Tilaushinta 9
markkaa. † Ilmestyy 12 numeroa
vuodessa vähintään 35 kuvallitteen
seuraamana.

KOTITAIDE X:N SISÄLLYS: KIRJOITUKSIA: ROBERT STIGELL †. — MATKAN VARRELTA, J. K. — MALLITALO KRISTIANIAN MAANVILJELYSNÄYTTELYSSÄ. — ARKKITEHTIKLUBISSA POHDITTUJA ASIOITA.

KUVIA: ROBERT STIGELL ATELIEESSÄÄN. — M. ENCKELIN FRESKOMAALAUUS »YLÖSNOUSEMUS» JOHANNEKSEN KIRKOSSA TAMPEREELLA. — EHTOOLLISASTIAT JOHANNEKSEN KIRKOSSA TAMPEREELLA. — KANSALLIS-OSAKE-PANKIN TALO TAMPEREELLA, VILHO PENTTILÄ. — MALLITALO KRISTIANIAN MAANVILJELYSNÄYTTELYSSÄ (3 KUVAA). — KOTKAN SELULOOSATEHTAAN ISÄNNÖITSIJÄN A. NERDRUMIN UUTISRAKENNUS KOTKASSA, KIRKKOKAD. 20:SSÄ, K. LINDAHL JA W. THOMÉ. — TYÖHUONEEN NURKKA-SOVITUS, J. KEKKONEN.

KUVALIITTEITÄ: MAKUUHUONEEN KALUSTO (3 LIITEKUVAA), VILHO PENTTILÄ.

ROBERT STIGELL. †

Taasen on yksi meidän suurimpia taiteilijoitamme muuttanut manan majoille. Tuoni on temmannut kuvanveistäjämme Robert Stigell'in miehuutensa kukoistuksessa vielä tarmokkaana ja toiminnanhaluisena. Nuori Kuvanveistotaitemme on hänessä kadottanut yhden etevimmistä edustajistaan. Rakennustaiteemmekin on häntä kiittäminen monesta puhtaasti dekoratiivisesta teoksesta. Tarkoituksemme tässä onkin lyhykäisesti tehdä selkoa hänen toiminnastaan dekoratiivisella ja taideteollisuuden alalla, sillä tulisi muuten liian laajaksi syventyä hänen yleistoimintaansa kuvanveistäjänä.

Stigell oli taiteilija tämän sanan oikeassa merkityksessä. Tämä hänen tosi taiteilijaluontonsa se oli, joka pakoitti hänet tavallisen kivenhakkaajan oppilaasta pyrkimään korkeammalle. Hän matkusti v. 1876 Roomaan ja opiskeli siellä yhdessä Takasen kanssa. Sittenkin kehitti hän itseään Pariisissa ja vietti sitten siellä monet vuodet käyden kuitenkin kesillä kotimaansa saaristossa, jota hän aina hellästi rakasti. Hänen opintonsa kivenhakkaajan ammatissa eivät kumminkaan menneet hukkaan. Käytännöllisenä ja ahkerana jatkoi hän nimitäin isänsä pystyttämää kivenhakkaajan liikettä yhä kasvavalla innolla aina kuolemaansa asti. Varsinkin viime vuosina oli tämä liike paljon suosittu ja sen ylläpitämiseen uhrasikin Stigell enimmänsä aikansa. Hänen valmistamiaan ovat monet meidän kauneimmista hautamonumentteistamme. Sama voima ja muotojen mahtavuus, joka ilmenee hänen figuureissaan, on luontainen myöskin noille hänen taideteollisuustuotteilleen.

Stigell'in toiminta dekoratiivisen taiteen alalla alkaa noin v. 1887, jolloin hän muovasi Väinämöisen ja Ilmarisen vartalokuvat Ylioppilastalon fasaadia varten. V. 1893 otti hän osaa Säätytalon otsikkoryhmän kilpailuun, ja sai

siinä toisen palkinnon. Tämän mutkikkaan tehtävän oli Stigell ratkaissut erinomaisesti, ja koko ryhmän sommittelu oli selvänä merkinä siitä, kuinka varmasti hän käsitteli ja hallitsi vaikeimpiakin tehtäviä. Vielä muovasi hän v. 1900 Lundqvist'in liiketaloa varten kaksi allegoorista naisvartalokuvaa »Metsästys» ja »Kehruu»*), jotka pronssiin valettuina koristavat mainitun palatsin pääsisäänkäytävää. Hänen muista töistään mainittakoon vielä Palokunnantalon juhlasalin figuurit, Frenckell'in talon karyatiidit, Tallberg'in talon ja o. y. Kalevan talon ryhmäkuvat.

Jo näistä teoksista näkee selvästi Stigell'in taidesuunnan. Se on puhtaasti realistinen. Hän rakastaa voimaa ja mahtavia muotoja enemmän kuin kauneutta ja hentoutta. Kaikkia figuureja ympäröi ikäänkuin raikas meriilman tuulahdus. Stigell rakasti merta ja saaristoa ja hän tunsi sen elämän kaikkiin yksityiskohtiinsa saakka. Hän oli kuollessaan 55 vuoden vanha mutta hänen tuotantonsa on ollut runsas ja monipuolinen. Hän on luonut itselleen nimen, joka on tunnettu ja arvossapidetty paitsi kotimaassaan myöskin Euroopassa. Hänen muistonsa on aina elävä Suomessamme.

Robert Stigell ateliessään.

*) Julaitut Kotitaiteen V numerossa 1907.

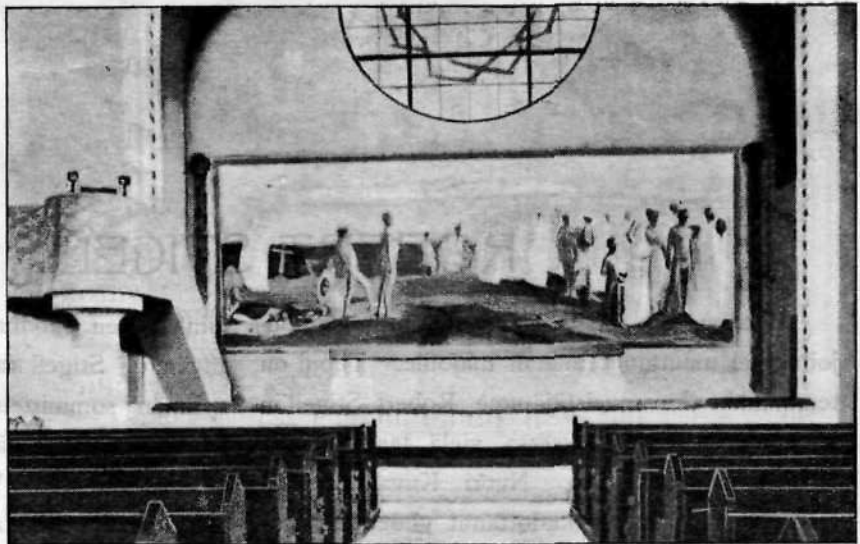
MATKAN VARRELTA.

Van de Velde Köpenhaminassa.
Tanskan taidemuseon johtajan
selostus hänestä.

(Jatk. ja loppu).

Jos nyt van de Velden väitteiden kannalta katselee hänen töitään, huomaa piankin, että piirtäjän ja ajattelijan välillä on suuriakin epäjohtonmukaisuuksia. Muutamat näistä epäjohtonmukaisuuksista, esim. että hän tunnustaa koneiden oikeutuksen, mutta ei itse niitä käytä, voi johtua siitäkin, että hän tulevaisuuden valmistajana on mennyt nykyajan edelle, että tämä

ei näe kykenevänsä toteuttaa hänen rohkeimpia ajatuksiaan. Mutta toiset hänen epäjohtonmukaisuuksistaan kiinnittyy syvästi häneen itseensä ja niiden aiheuttamaa on, että hänessä oli jotakin väkevämpää kuin hän itse, vaikkapa hän olikin vahvempi kuin aniharva itsensä voitaakseen. Hän oli aivan varmasti taipumuksiltaan ja luonteeltaan enemmän insinööriä ja konstruktööriä kuin taitelijaa, mutta siitä huolimatta hänessä oli niin paljon taiteilijaa, koristajaa, että hän ei voinut pakoittaa kokonansa pidättäytymästä koristelusta. Hänen koristava henkensä ja voimansa on synnyttänyt kauniita ehdotuksia pintakoristelussa, kirjataiteessa, neulomuksissa, kutomuksissa, savitöissä ja hopeatöissä. Tosin on hänen ornamentikkansa hiukan kuivakiskoista, luonnollinen seuraus siitä että hän on evännyt käyttämästä luonnosta saatavia tuorentavia aiheita. Mutta on myönnettävä myös, että hän on abstraktisella viivalla tuonut abstraktisen ornamenttiikan, joka runsaasti vaihtelee ja usein aikaansaa ehdottoman oikean koristeellisen vaikutuksen. Konstruktiivisella alalla sensijaan on hänen dekoratiivinen taipuvaisuutensa tehnyt hänelle tuon tuostakin aika kepposet. Hänen dekorationsi-halunsa on murtanut hänen väitteitensä vallitukset. Varsinkin ilmenee tämä hänen huone-sisustuksissaan ja huonekaluissaan. Hänen viivansa, jotka mutkistuvat niin monelle suunnalle kohdissa missä suorin tie olisi ollut paras, eivät aina vastaa järjen vaatimuksia. Monessa kappaleessa taas, jotka ovat ajateltavat painolain alaisiksi, ei tätä ole otettu huomioon. Hän on tehnyt pöytiä ja tuoleja, joiden väärät

M. Enckelin freskomaalaus »ylösousemus» Johanneksen uudessa kirkossa Tampereella. (Arkkitehti Lars Sonck)

jalat ovat joka hetki vaarassa taittua vähemmänkin kuormituksen alla ja päinvastoin hän taas on käyttänyt sellaisia kannattimia, jotka melkein kirkon kantaisivat. Vaikka hän kirjoituksissaan on vaatinut, että huonekalussa ei saa olla yhtään kohtaa, ei tuumaakaan puuta, jolla ei konstruktiivisesti ole jotain merkitystä, on hänen omissa töissään kohtia, joille ei voi löytää minkäänlaista järkiselitystä.

Ja kumminkaan ei ole vielä mainittu suurinta virhettä hänen logiikassaan ja joka ilmenee useassa hänen huonekalussaan: että hän käyttää puuta muotoihin, jotka ovat sen luonteelle sangen kaukana. Hän pingoittaa sen kääpiöviivoihin, jotka näyttävät vievän sen lujuden; hän antaa sille muotoja, jotka paremmin sopivat raudalle. Rokokoo jo pani puun kärsivällisyyden samantapaisille koetuksille, mutta peitti sen ponnistukset kultauksilla tai väreillä. Usko goottilaisiin periaatteisiin antaa rehellisesti ja peittelemättä näkyä koko valmistumisen prosessi, aiheuttaa van de Velden sensijaan jättämään puun peittämättä, jonka kautta usko puun kestämyydestä ilmenee peittämättömänä tosiasiana katsojalle.

On vanhastaan tuttu asia että teoria ja käytäntö ovat kaksi eri asiaa. Mutta teoreetikossa, joka niin intomielin on toiminut kaiken mielivaltaisen ainekäyttelyn, ja joka on niin ankarasti vaatinut johdonmukaisuutta muodon ja aineen välillä, hämmästyttää tavata tuollaista eroa teorian ja praktiikan välillä. Muuan saksalainen ajattelija on antanut tästä ilmiöstä sen selityksen, että tulevaisuuden ihminen van de Velde

Ehtoollisastiat Johanneksen kirkossa Tampereella.
(Arkkitehti Lars Sonck).

on uskonut voivansa aikaansaada aineen irroittumisen luonnostaan, minkä maun on hitaasti valuttava mielet, ennenkuin tyyli historiallisesti tunnustetaan tyyliksi. Mutta ilmiö johtuu selvästi van de Velden omituisesta muotomaailmasta ja saapi siitä selityksensä. Hänen konstruktivisen tyylinsä dekoratiivinen puoli, sen syntyminen abstraktisesta ornamentista, sanalla sanoen taiteellinen puoli eli — vielä yksinkertaisemmin — taitelija van de Veldessä se on, joka aiheuttaa ristiriidat hänen konstruktioissaan.

Jos hän olisi ollut, mitä hän itse uskoo olevansa ja vaatii olevansa: pelkkää järkeä, olisivat hänen virheensä mahdottomat ymmärtää ja vielä mahdottomammat anteeksi antaa. Mutta jos on huomattu, että hänen mieltään raatelee traagillinen erimielisyys, vahvistaa se pikemmin kuin heikontaa sympatiaa häntä kohtaan. Ilman tätä tekisi hän liian paljon koneen vaikutuksen; nyt sitävastoin hänet voidaan tuntea ihmiseksi.

*

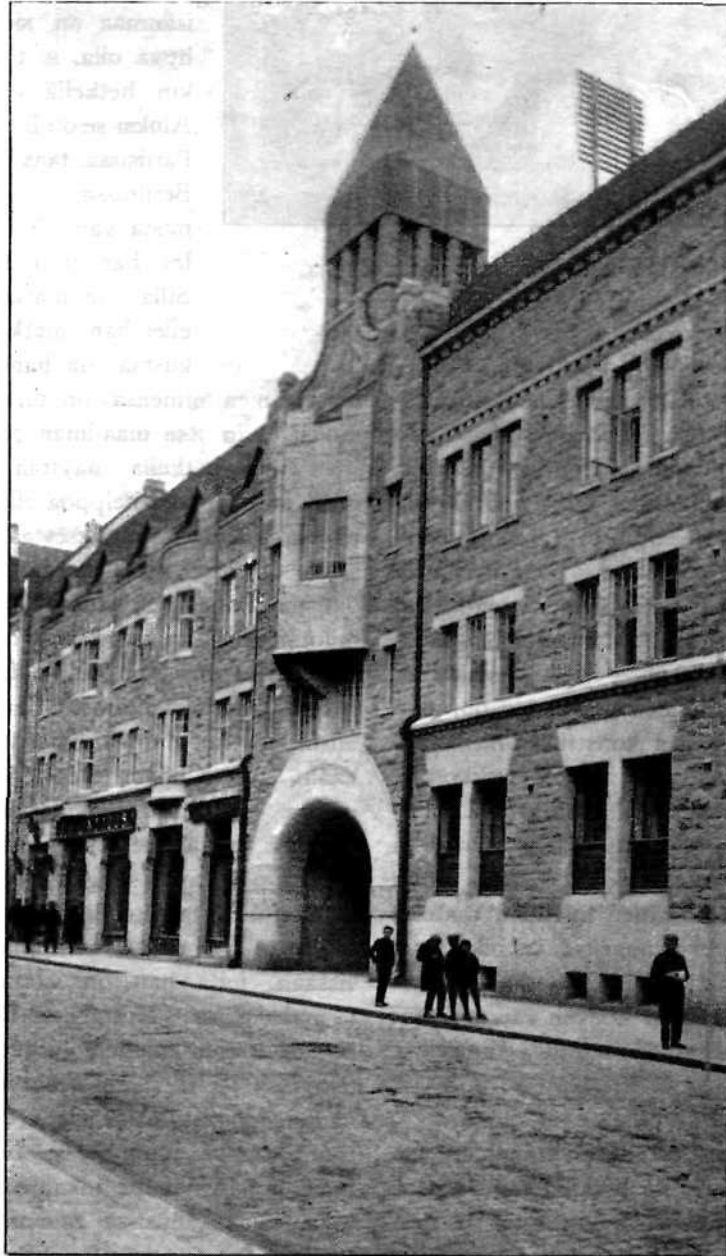
Siitä huolimatta, että tuskin monikaan antautuisi kokonansa van de Velden holhuunalaiseksi kotinsa kaunistamisessa, varsinkin jos mielestään kodikkuus vaatii tuhansittain sellaisia oman maun mieleisiä kappaleita, jommoisia van de Velde karttaa tai jos vastoin Veldeä, joka ei värejä käytä, antaisi näille täyden tunnustuksen, tahi antaisi historiallisille muistomerkeille edes sen arvon, että ainakin rakkaan perhekuvan rohkenisi seinällensä ripustaa vastoin Velden käsitystä, joka on niin radikaalisesti menneisyyden kieltänyt, ettei hän edes tätä salli, niin kaikesta tästä huolimatta kiinnittää van de Velden taide mieltämme. Se on, sen tunnemme,

ilmaus äärimmäisen »modernista» hengestä, joka kaikki ennakkoluulot tuomiten on niin täydesti vapautunut, että se ei enää muista omaavansa mitään isänmaata. Se, nimittäin tämä tyyli, ei tahdo olla mikään tyyli erityisesti Belgialle tahi tyyli erityisesti Saksalle. Sen isänmaa on siellä, missä sen on hyvä olla, s. t. s. missä sitä kullakin hetkellä enimmäin käytetään. Aluksi se oli Brüsselissä, sittemmin Pariisissa, taas vähän ajan perästä Berlinissä, viimeksi Weimarissa, mistä van de Velden tapaa, ellei hän jo ole pois muuttanut. Sillä hän matkustelee alinomaa, ja ellei hän matkusta itse, niin matkustaa osa hänen töistään. Hänen

belgialainen nimensä on tullut maailman mainioksi, hän itse maailman parantajaksi.

Tällä hetkellä näyttää ehkä niinkuin ei olisi kaikille yhtä helppoa olla hänelle kiitollinen hänen maailma-vaikutuksestaan. Varsinkin Saksassa on näet ajatuksettomuus ja kyvyttömyys omistanut itselleen hänen tyylinsä ja tehnyt sen muoti-asiaksi kaikkine individuaalisine vikoineen.

Mutta olisi van de Velden todellisen merkityksen väärinkäsittämistä ja väärin arvostelamista, jos huomion kiinnittäisi yksin tähän seikkaan. Tämä hänen merkityksensä on niinkään paljon vähemmän hänen tyyliinsä kuin hänen tyylinsä periaatteessa, järjessä. Hänen omat työnsä osoittavat sangen tyydyttävästi, että sovellutettuna taideteollisuuteen, ei tämä periaate saata pysyä niissä äärimmäisissä johtopäätöksissään, joita hän on vaatinut kirjoituksissaan ja puheissaan. Mutta että hän on tahtonut kohottaa järjen taideteollisuuden kaikkivoivaksi tekijäksi ja siinä on erehtynyt, se ei kumminkaan tee mitättömäksi sitä, että hänellä on suunnaton ansionsa juuri tuossa *kohottamisessa*. Kun meidän päivinämme jokainen ajatteleva taitelija, joka on tekemisissä rakennustaiteen tai taideteollisuuden kanssa, tunnustaa että tarkoituksen ja aineen on määrättävä muoto kaikelle, mikä rakennetaan, olkoonpa se sitten rakennus tai esine — kun vastaanväittämättömästi on tullut ehdottomaksi vaatimukseksi kaikessa rakennustaiteessa ja kaikissa käyttö-esineissä, että konstruktivisen ja dekoratiivisen on muodostettava irtaumattoman yhteyden, ja kun tämän seurauksena meidän päiviemme rakennukset ja käyttö-esineet ovat tulleet muodoilleen järkevämmiksi, tekopuolessaan omantunnon mukaisemmiksi, kuin

**Kansallis-Osake-Pankin talo Tampereella
Arkkittehti Vilho Penttilä.**

lähinnä edellisellä ajalla, ja sen ohessa vapaamaksi joutavasta pyyntäyksestä, vaatimattomamaksi, yksinkertaisemmaksi, oikeammaksi, niin on ansio tähän ensi sijassa van de Velden. Hänen tyyliinsä on kohdannut vastusta monelta puolelta, mutta hänen tyyliinsä prinssiipeistä jotakin on jokainen omaksunut, vaikkapa kaikki eivät tietäisikään saanensa sitä häneltä.

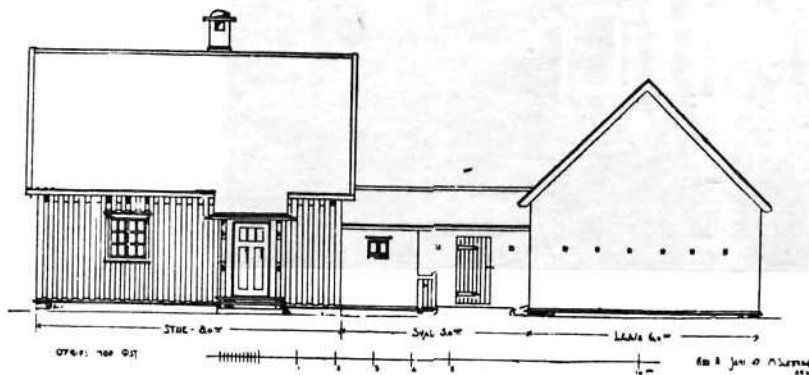
Tämmöisen vaikutuksen aikaansaamiseksi, muutoksen synnyttääkseen siinä määrässä, vaadi-

taan neroa. Ja van de Velde on sellainen, vaikkapa ei ainuttakaan hänen töistään tunnustaisi nerokkaaksi. Hän on tehnyt eläväksi erään tulevaisuusaatteen omalle ajalleen. Hän on tyydyttänyt sen totuuden kaipuun sillä alalla, missä kaikki ennen häntä oli valhetta ja sekasortoisena. Ja lopuksi hän on noudattanut aatettansa sillä fanaattisella yksipuolisuudella, mikä niin usein perustaa neron voiman ja on yksi sen varmimpia tuntomerkkejä. *F. K.*

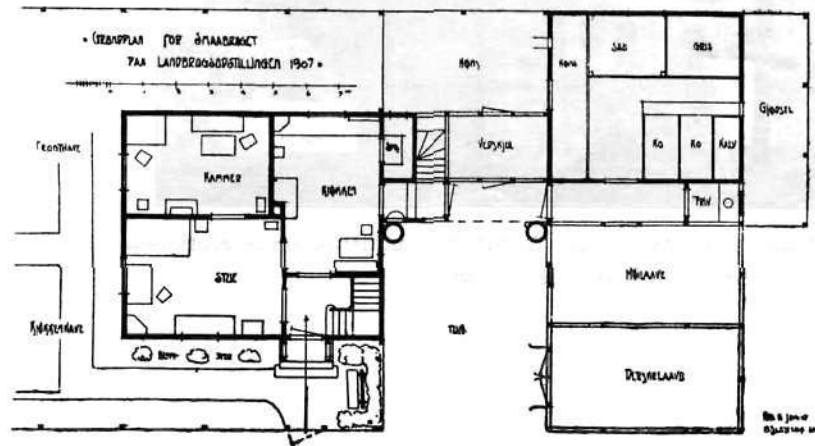
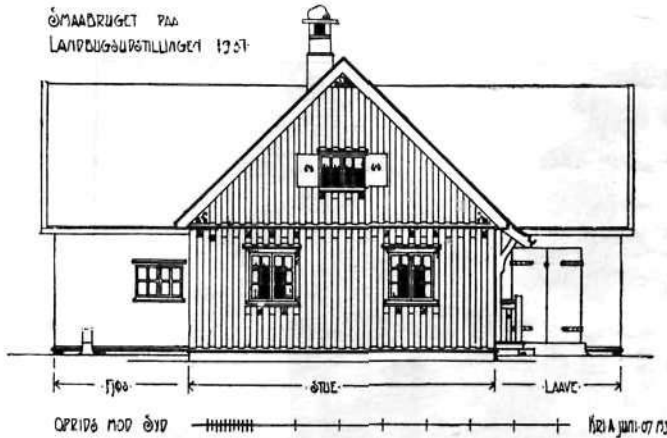

MALLITALO KRISTIANIAN MAANVILJELYSNÄYTTELYSSÄ.

ÖMÅADRUGET PÅ LANDBRUGSUTSTÄLLNINGEN 1907.

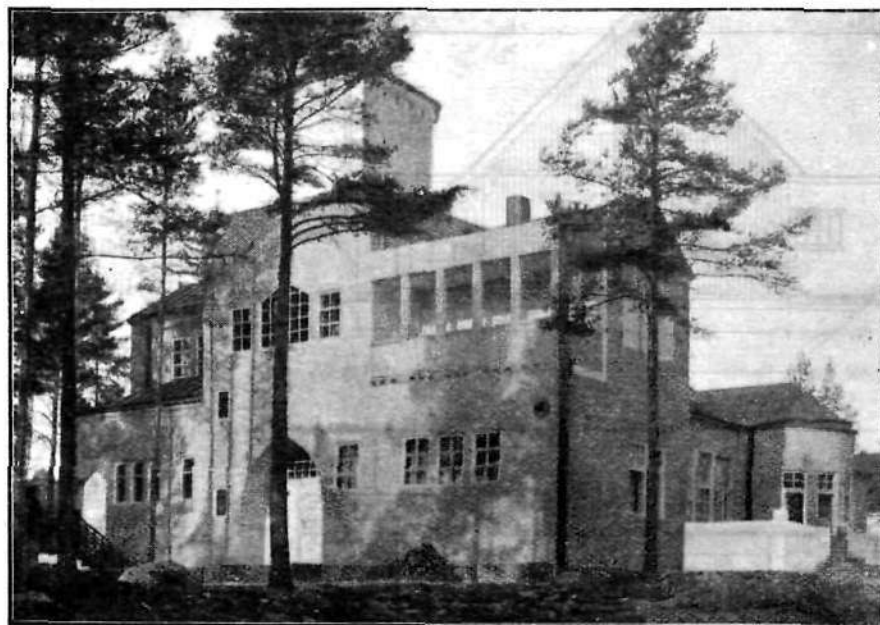
ÖMÅADRUGET PÅ
LANDBRUGSUTSTÄLLNINGEN 1907.

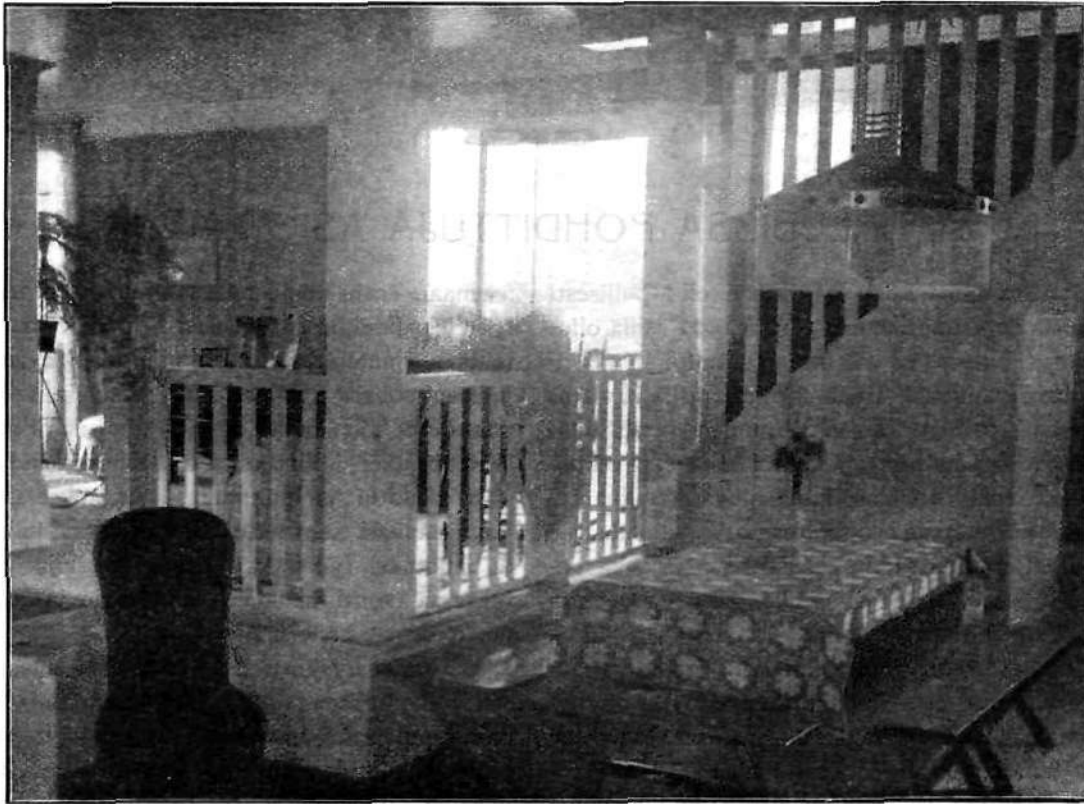
Pikkutilallisen rakennukset — kas siinä eräs aikamme mieltä kiinnittävempiä ratkaistavia. Harva se maa, missä ei yksityisten maanviljelysseurojen tai koko valtionkin hommasta ole koetettu löytää sopivinta muotoa ekoonomisesti, käytännöllisesti ja esteettisesti arvosteltuna. Maanviljelysnäyttelyiden vakinaisena vetonaulana on käytetty täyteen kuntoonsa asetettua malliksi ajateltua pikku tilaa, jonka rakennukset useimmiten ovat laaditut mitä yleisintä osanottoa nauttineen kilpailun tuloksena, niinkuin Saksassa säännöllisesti on tapahtunut.

Kilpailun tulos on se pikkuviljelijän rakennusryhmä, joka tänä kesänä Norjan Kristianiassa pidetyssä maanviljelysnäyttelyssä esitettiin mallina sikäläisille oloille, ja jonka tässä esitämme. Se oli rakennettu arkkitehti M. Slettebön laatimain luonnosteu mukaan sen jälkeen kun ne olivat tarkemmin muodostetut maanviljelyskokouksen hallinnon antamain neuvon mukaan.

Pääajatus tässä kilpailuluonnoksessa oli saada mukava yhteys asuinrakennuksen ja muitten suojain välillä. Tekijä on kiinnittänyt

Kotkan seluloosatehtaan isännöitsijän A. Nerdrumin uutisrakennus Kotkassa.
Arkkittehti *Walter Thomé*.

Kotkan seluloosatehtaan isännöits. A. Nerdrumin uutisrakennus Kotkassa.
Sisuskuva. — Arkkit. *Walter Thomé*.

Norjassa tavattavasta tyylistä, jonka mukaan ihmis- ja eläinsuojat ovat saman katon alla, mutta pitänyt kiinni siitä vain sikäli kuin terveydelliset ja esteettiset seikat ovat tällaisen ryhmitteilyn oikeuttaneet.

Asuinrakennuksessa on tupa, kamari ja keittiö ja ullakolle voidaan järjestää makuusuoja. Keittiö on niin laadittu, että sitä voidaan käyttää myöskin ruokailuhuoneena. Sisustus on hyvin yksinkertainen.

Rakennuksen itä- ja eteläpuolelle on järjestetty pienempi hedelmä- ja kyökkitarha.

Ulkoahuone-rakennus sisältää läävän, puima-huoneen ja heinävajan. Läävässä on varattu paikat lehmillä, sioille ja kanoille. Lantasuojat on sovitettu rakennusten pohjoispuolelle ja kattaa sitä katon ulospistävä osa.

Maanviljelyskokouksen hallituksen puheenjohtajan tiedonannon mukaan tulee tämä mallitalo sijoitettavaksi Hamarin läheisyyteen ja sen perustamiskustannukset nousivat 25,000 kruunua.

ARKKITEHTIKLUBISSA POHDITTUJA ASIOITA.

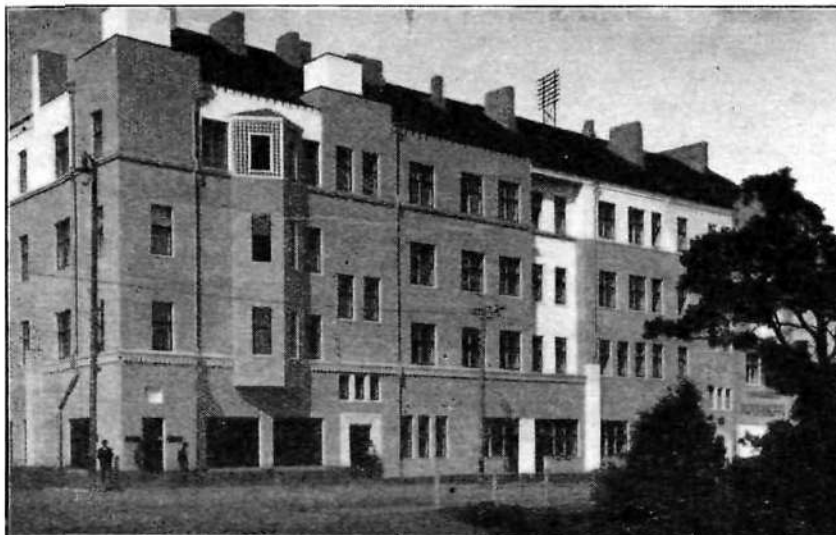
Lauvantaina 28 p syyskuuta oli lopullisesti ratkaistavana huhtikuun 13 p:nä 1907 esillä ollut kysymys, koskeva oikeutta palkintoihin arkkitehtuurikilpailuissa. Tästä sukeutui pitkä ja vilkas ajatusten vaihto. Toiselta puolen puolustivat arkkitehdit Lindberg ja Saarinen ennen tehtyä pykälää sillä, että arkkitehteillä on rakennusalalla kestettävänä yhä kasvava kilpailu ei-arkkitehtien kanssa, haitaksi itsellensä sekä taiteelle, jonka tähden ei muille paitsi ensin mainituille myönnettäisi palkinnon saantioikeus arkkitehteille julistetuissa kilpailuissa. Byrokratismilta tuntuva piirre tässä on välttämätön, sillä täytyy rajoittaa arkkitehtiusvaatimuksia. Toiselta puolen taas huomautettiin miten tukalaa olisi käytännössä sovittaa sellaista päätöstä, kun ei voida asettaa tarkkoja rajoja arkkitehtikäsitellemme. Sitä paitsi joutuisivat palkintolautakunnat kieroon

asemaan ensin tunnustettuaan määrätyn henkilön työn palkinnon arvoiseksi kilpailevien arkkitehtien rinnalla, mutta nimilippujen avaamisen jälkeen olisivat kilpailusta sulkemisen kautta pakotetut kieltämään häneltä juuri ne arkkitehtio-minaisuudet, joiden nojalla hänen piirustuksensa olisi palkittu ja pahimmassa tapauksessa vielä käytettäväksi suositettu. Hyvän pitäisi tulla esiin ja palkituksi, työ ratkaiskoon, eikä tekijä. Äänestyksessä voitti herrojen Lindbergin ja Saarisen mielipide 15 äänellä 11 vastaan.

Tämän kysymyksen yhteydessä lausui klubi sen toivomuksen, että palkintolautakunta ennen nimilippujen avaamista suosittelee käytettäväksi yhden ehdotuksista, joka ei ainakaan kustannuksien puolesta olisi ristiriidassa ohjelman kanssa.

Edelleen tuli klubi äänestyksen kautta siihen johtopäätökseen, että tähän astisen kokemuksen perustalla ei ole syytä kieltää avustusta kilpailuissa, joihin muitakin, kuin arkkitehtejä on kutsuttu.

Kokouksessa lokakuun 2 p. selosti arkkitehti A. Lindgren valtiovarainvaliokunnan uutta säätytaloa varten asettaman komitean puolesta, että oli päätetty prof. G. Nyströmiltä tilata muunnosehdotus säätytalon lisärakennukseen sekä samalla julistaa yleinen kilpailu uutta ehdotusta varten Tähtitornivuorelle. Komitea pyysi nyt klubin avustusta kilpailun

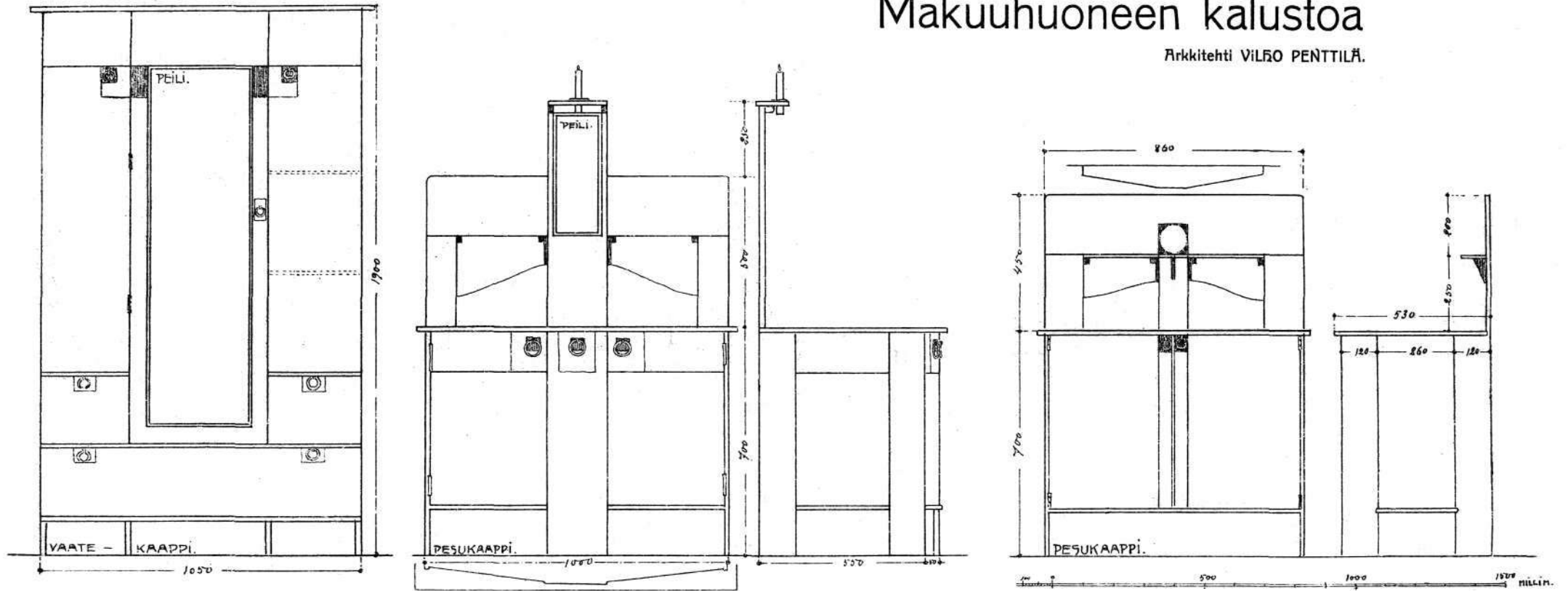

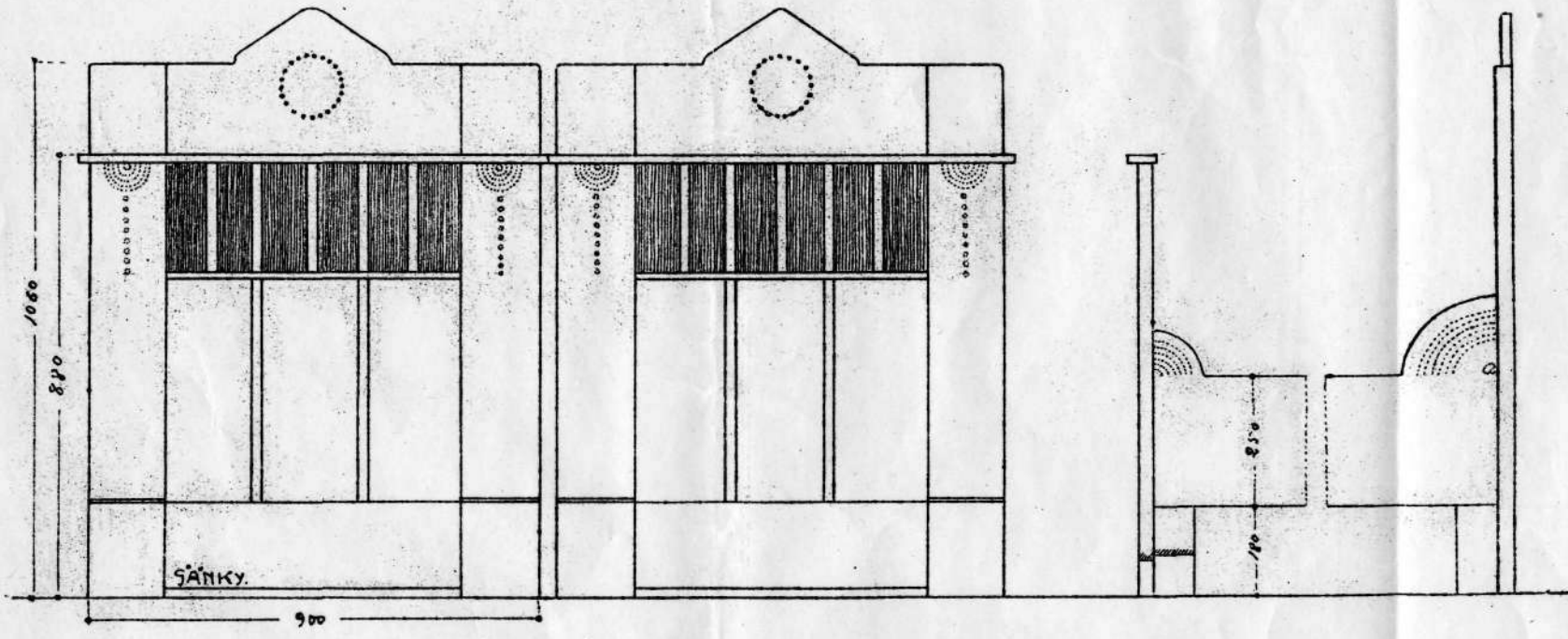
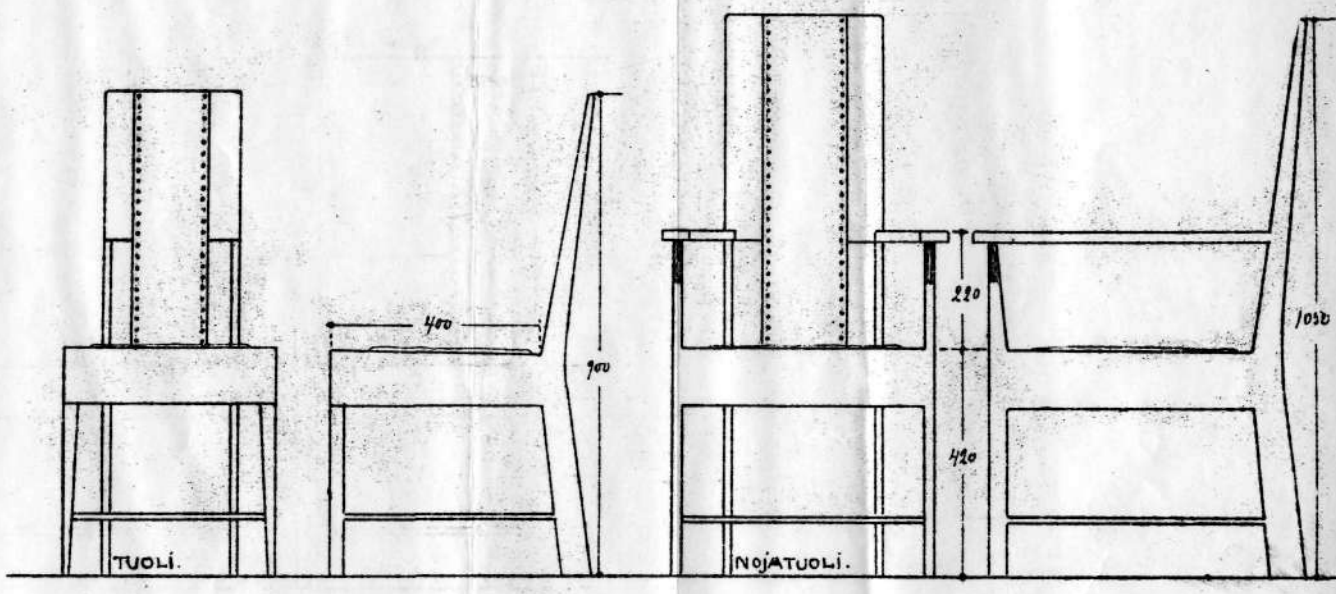
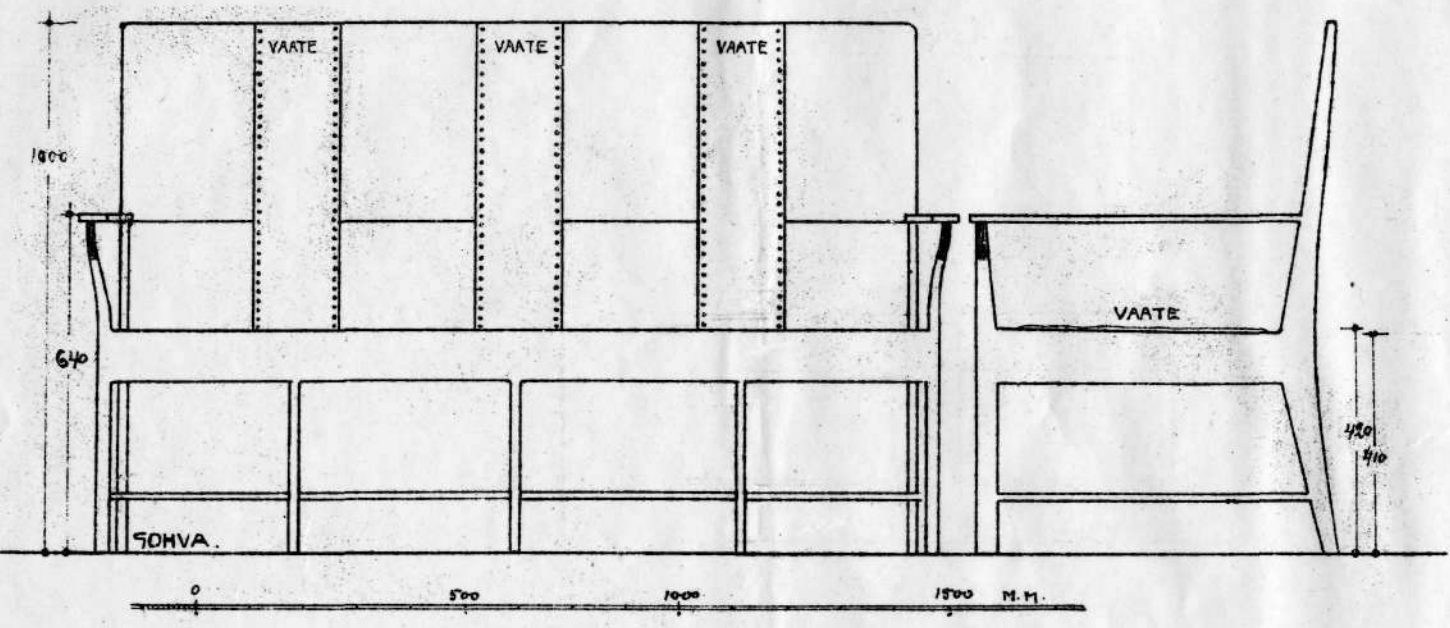
Uutisrakennus Kotkassa, Kirkonkadun 20:ssä.

Arkkitehdit K. Lindahl ja V. Thomé.

Makuuhuoneen kalustoa

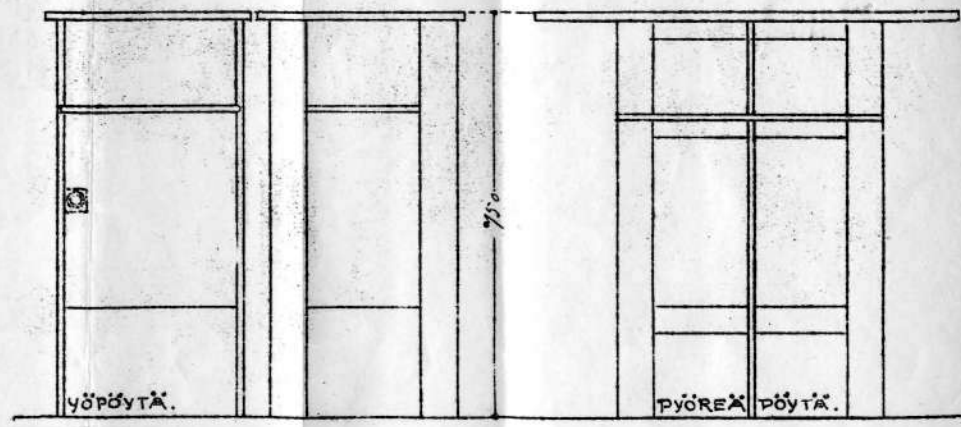
Arkkitehti VILHO PENTTILÄ.

Makuuhuoneen kalustoa

Arkkitehti VILJO PENTTILÄ.

järjestämisessä, olisi määrättävä palkintotuomarit, tehtävä ohjelma j. n. e. Komitea oli kilpailua varten määrännyt 25,000 mk. palkintotuomari palkkiot siihen luettuna. Jos kysymys Tähtitornivuorelle rakentamisesta raukeisi, alettaisi ajattelemaan sopivaa paikkaa Fjälldalissa.

Klubi suostui valmistelemaan kilpailua ja alettiin käsitellä palkintotuomari kysymystä. Lautakunnan jäsenluku määrättiin seitsemäksi. Näistä olisi 3 suomalaista ja 2 ulkomaalaista arkkitehtiä, 2 jäsentä saisi komitea valita.

Ulkomaalaisiksi ehdotettiin seuraavia arkkitehtejä: M. Nyrop, T. Jörgensen Kööpenhaminasta, J. G. Clason, R. Östberg Tukholmasta, H. Billing Karlsruhesta, M. Dülfer Dresdenistä sekä A. Messel ja L. Hoffman Berlinistä.

Valinnassa pani prof. G. Nyström pääpainon sille, että asianomaiset tuntisivat pohjoismaisia olosuhteita ja niiden vaatimaa arkkitehtuuria konstruktioneineen. Arkkitehti Saarisén mielestä taas tuli palkintotuomareilta ennen kaikkea vaatia esteettistä silmää ja että heidät tunnettaisi kansallisen ja monumentaaliarkkitehtuurin luojina. Kotoiset kolme arkkitehtiä riittäisivät pitämään huolta käytännöllisestä puolesta.

Äänestettyä suljetuin lipuin tulivat valituiksi ulkomaalaisista vakinaisiksi H. Billing ja M. Nyrop sekä varalta A. Messel ja R. Östberg; suomalaisista vakinaisiksi O. Tarjanne, R. Björnberg ja K. Vasastjerna sekä varalta U. Nyström ja M. Schjerfbeck.

Klubin seuraavassa kokouksessa lokak. 16 p. teki arkkit. K. Vasastjerna selkoa palkintolautakunnan töistä ja esitti hyväksyttäväksi kilpailuohjelman, joka oli laadittu säätytalon lisärakennus ohjelman mukaan silmällä pitäen käytännöllistä tarvetta ja säästäväisyyttä.

Samassa kokouksessa arkkit. K. Vasastjerna toivoi klubin ilmaisevan mielipiteensä parin viime aikoina tapahtuneen rakennussortumisen johdosta ja lausui oman mielipiteensä mukaan syynä näihin lähinnä olevan kaupunginvaltuuston kovin mitättömän silmälläpidon rakennuspaikoilla. Viimeaikoina suuresti kehittyneet rakennusolosuhteet vaativat paljon tehokkaampaa tarkas-

Työhuoneen nurkkasovitus. Arkkitehti Jalmari Kekkonen

tusta, kuin se mihin nykyinen ikivanha ammatti-asioiden perehtymätön tarkastuslautakunta kykenee huonosti palkatun rakennustarkastajan avustamana Ehdotti, että klubi taas vaatisi valtuustoa asettamaan ammattimiehistä kokoukseen rakennuslautakunnan.

Arkkit. A. Lindgren vielä lisäsi, että rakennuksille meidän päivinämmä asetetaan muitakin, kuin puhtaasti stabiilisia vaatimuksia. Uuden aikaisen rakennuksen sisustus vaatii tekijältään paljon enemmän asioihin perehtymistä, kuin nykyinen tarkastus edellyttää. Myöskin esteettisessä suhteessa ovat rakennusolosuhteet menneet väärään suuntaan. Ehdotti klubia asettamaan komitean perinpohjin uudelleen järjestämään kaupungin rakennusoloja.

Samaan suuntaan puhuivat vielä useat muutkin.

Lausuntojen johdosta antoi klubi komitealle, johon tulivat kuulumaan herrat H. Lindberg, H. Neovius, Y. Sadeniemi, Bertel Jung ja E. Fabritius, laadittavaksi kirjallisen ehdotuksen, mikä jätettäisi valtuustolle ensi kokouksessa.

Lokakuun 21 p pidetyssä kokouksessa arkkit. H. Neovius luki komitean laatiman kirjelmän sortumisien johdosta, joka lyhyen keskustelun jälkeen sellaisenaan hyväksyttiin.

Kirjelmä kuului näin:

Helsingin kaupungin valtuustolle.

Viime viikkojen kuluessa tapahtuneet kaksi rakennussortumista ovat ohjanneet kaikkien huomion rakennusolosuhteisiin Helsingissä ja huolestuneena kysyy itseltään eikö pääkaupungissa vallinne vakavia epäkohtia, jotka pitäisi poistaa.

Ja todellisuudessa löytyy sellaisia epäkohtia. Täytyy olla selvä jokaiselle asiaan perehtyneelle, että niinkauan kun ei mitään kelpoisuutta määrätä rakennuspiirustusten tekijöille ja rakennustöiden johtajille ja ennen kaikkea niinkauan, kun piirustusten tarkastaminen ja vahvistaminen sekä rakennusten silmälläpito kuuluu maistraatille, jonka jäsenten joukossa, luonnollista kyllä, ei löydy yhtään rakennuskysymystä ymmärtävää, niinkauvan täytyy odottaa, että virheellisiä rakenteita tehdään ja tapahtuu niistä johtuvia onnettomuuksia. Yhdelle ainoalle niukasti palkatulle maistraatin apuna olevalle rakennustarkastajalle tuskin voidaan kaikki sälyttää ja tokko hänellä olisi aikaakaan jätettyjen ehdotusten syvempään teknilliseen tarkastukseen ja työn ymmärtäväisen suorituksen tarkkaan silmälläpitoon, joka monessa tapauksessa olisi varmasti välttämätöntä.

Ammattimiespiireissä on jo kauan huomattu nämä epäkohdat ja ovat ne olleet neuvottelujen alaisina, joiden tuloksena on ollut valtuustolle tehtyjä ehdotuksia, että asetettaisi rakennuslautakunta, ikävä kyllä ilman että nämä ehdotukset olisivat johtaneet toivottuihin tuloksiin.

Jo eräs herrojen Otto Ehrströmin ja K. G. Nyströmin vuonna 1889 laatima ja Teknillisen yhdistyksen valiokunnan tarkastama ja hyväksymä täydellinen ehdotus rakennusjärjestykseksi Helsingin kaupungille sisältää 1 §:ssään määräksi rakennuslautakunnasta ja sen kokoonpanosta, *pääasiallisesti samaan tapaan, kuin tässä suhteessa jo vuosikymmeniä on ollut vahvistettuna Ruotsissa*. Tätä ehdotusta eivät viranomaiset kuitenkaan hyväksyneet. Teknillisen yhdistyksen arkkitehtuuri ammattiosastolla otettiin uudelleen esille kysymys rakennuslautakunnan kokoonpanosta vuonna 1898. Kaikki kysymyksen johdosta esiintyneet puhujat olivat vakuutettuja sellaisen laitoksen hyödyistä ja tarpeellisuudesta ja esitettiin tämän yhteydessä se tunnettu asian tila, että rakennustoiminnan silmälläpito Helsingissä oli aivan riittämätön. Sitten kun klubin asettama valiokunta oli tehnyt täydellisen ehdotuksen kysymyksessä olevan lautakunnan ohje-

säännöksi, lähetettiin asia Teknilliseen yhdistykseen, jonka rakennusvaliokunta mietinnössään ehdottaa, että Teknillinen yhdistys, jossa kysymys rakennuslautakunnan asettamisesta ensinnä on viritetty ja joka jo aikaisemmin Helsingin kaupungin valtuustolle on tehnyt esityksen sellaisen muodostamisesta, nyt uudelleen esittäisi valtuustolle, että sellaisen lautakunnan asettaminen olisi toivottava tahi pikemmin välttämätön. Tämän ohella tulisi huomauttaa — sanoo valiokunta — että niiden viranomaisten asioihin perehtyminen, joille nykyään on uskottu rakennustoiminnan valvominen pääkaupungissa, ei näytä vastaavan sitä tasoa, johon tämä toiminta on kohonnut, eikä myöskään muuten vastaa kunnallisen itsehallinnon henkeä.

Teknillisen yhdistyksen kokouksessa maaliskuun 15 p:nä 1902 päätti yhdistys yksimielisesti kaupungin valtuustolle välittömästi tehdä esityksen rakennuslautakunnan asettamisesta sekä myötäliittää valiokunnan tekemän lautakunnan järjestämisehdotuksen.

Yhdistyksen kirjelmä käsiteltiin kaupungin valtuuston kokouksessa huhtikuun 22 p:nä samana vuonna ja asiaa valmistamaan asetettiin valiokunta, joka surullista kyllä 5 1/2 vuoden aikana, mikä siitä on kulunut ei valtuustolle ole jättänyt mietintöään.

Viitaten yllä olevaan, jonka arkkitehtiklubilla on ollut kunnia esittää, saa klubi herroilta valtuusmiehiltä *anoa, että valtuusto tahtois ryhtyä sellaisiin toimenpiteisiin, että pääkaupungin rakennusolosuhteet niinhyvin arkkitehtooniselta ja rakennusteknilliseltä näkökannalta, kuin myöskin mitä tulee rakennustoiminnan tehokkaaseen valvontaan, tulisivat niinpian, kun se käy laatuun järjestetyiksi ajanmukaisella tavalla ja saa klubi tässä suhteessa vielä lisäksi esittää yksimielisen käsityksensä, että tämä ei voi tapahtua ennenkuin muodostetaan rakennuslautakunta, pääasiallisesti niin kokoonpantu, kuin klubin tekemästä ja Teknillisen yhdistyksen muodostelemasta ehdotuksesta käy esiin.*

esa

Uutisia.

Puuteollisuus Kouvolassa. Puuseppä J. Nissisen tehdas joutui viime keväänä toiselle omistajalle ja seisahdustilaan. Nyt ovat asianomaiset ryhtyneet tehdasta uudelleen rakentamaan ja sovitetaan siihen nyt saha- ja höyläys- sekä kemiallinen puunvärjäyslaitos. Liikkeen johtajaksi tulee J. Nissinen oltuaan viime kesänä opintomatalla m. m. Saksassa ja Schweitzissä.

Viime kesänä alkoi myöskin E. Nygrén Kouvolassa harjoittamaan höyrypuusepän liikettä.

Hietalahden puuseppätehdas osakeyhtiö on myymisen kautta joutunut toisiin käsiin. Tehtaan toimitusjohtajana on 1908 vuoden alusta hra Bengt Nybom.

Maatalousrakennuspiirustuksia koittaa kilpailun kautta hankkia Lounais-Suomen maanviljelysseura. Kilpailu päättyy maalisk. 1 p:nä. Piirustukset ovat laadittavat vaihtoehtoisesti joko 5—6 tahi 10—12 lehmää elättäviä pienviljelyksiä varten, käsittäen sekä asemapiirroksen ed. mainitun kokoisen tilan rakennuksista (mittakaavassa 1,500) että pohjapiirroksen, 1 läpileikkaus- ja 1 fasaadipiirroksen tilan tärkeimmistä talousrakennuksista (mittakaavassa 1,100). Eläinsuojain tarkoituksenmukaisuudelle erittäinkin niiden sisustamiseen ja lannan talteenottoon nähden on erityistä huomiota pantava. Piirustukset ovat laadittavat Länsi-Suomen oloja silmällä pitäen.

Palkinnot ovat: I palk. 250 mk., II palk. 150 mk. ja III palk. 100 mk. Palkitut piirustukset jäävät seuran omiksi.

Seuran toimisto on Turussa.

Kirjallisuutta.

Oman Maan 20:s vihko on ilmestynyt sisällöltään erittäin huomattavana. Mainitsemme siitä seuraavaa:

Alkukuvana on kahden sivun suuruinen jäljennös Ekmanin taulusta »Porvoon valtiopäiväin avaus Porvoon tuomiokirkossa 1809.

Professorit E. G. Palmén ja Gust. Komppa kirjoittavat *tervanpoltosta ja tervakomppanioista*, edellinen esittäen ainettaan historian, jälkimäinen tekniikan kanalta.

Huhtikuun kuukauskatsaus tekee selkoa huomattavimmista sei-

= Selkeää hyvin kuivavaa =

Värnissaa

Tikkurilan

= Öljytehtaasta

Schildt & Hallberg

Helsinki

K. Lindrothin
Koriste- ja Rakennus-
takeittätehdas

Helsinki. Tel. 24 95.
Valmistaa takorautatarpeita niinkuin kattokoristeita, porraskäytävä- ja veranda-aitoja, porttia, palotikapuita sekä kaikkia I:sen luokan sepänliikkeeseen kuuluvia töitä, esim. Takorautaisia hautaaitoja ja ristiä, puutarha-aitoja, kynttiläkruunuja y. m.

Victor Ek

Helsinki

Länsi Ranta N:o 16

Puhelin 182

Höyryhiiliä

Pajahiiliä

Cardiffhiiliä

Anthrasiittiä

Valimokoksia

Polttokoksia

John Ericsson

Atelieri

Tehdas ja huonekaluvarasto
Hallituskatu 14

S. Wuorio

Maalarinliike ja

Tapettikauppa.

Aleksanterinkatu 9. Helsinki.

„Talonpoikaistaloa ulkoa ja sisältä“

en vielä saatavana 1 mk:alla. Niille jotka tilaavat yhdellä kertaa useampia kappaleita, annetaan huomattava alennus, nim. 10 kpleesta 10 %, 25 kpleesta 20 %, ja 50 kpleesta 30 %.

Lisävihko, jonka hinta on 50 penniä, on saatavana samoilla ehdoilla.

Westerlund & C:o

Telef. 11 17 — HELSINKI — Telef. 11 17

Parhaimpia Kone-, Sylinteri- y. m. öljyjä. — Konsisteerirasvaa, Vaseliiniä, Tärpättiä, Pakninkia, Konehihnoja, Trasselia, Nuora, Presenninkiä -

- Ulkolaisia puulajeja, liimaa -

- armatuureja, ruiskuja y. m. -

Osakeyhtiö

Högfors'in Ruukki

ja

Wattolan Puuhiomo

Edustaja: O.-Y. Industria, Teknillinen Toimisto, Helsinki.

toimittaa

Keskuslämmitys- ja - Ilmanvaihtolaitoksia
eri järjestelmän mukaisesti!

Konepesulaitoksia - Kuivauslaitoksia - Vedenlämmitys-
laitoksia - Höyrykylkälaitoksia - Kylpylaitoksia - De-
sinfioimiskoneita - Steriliseeraus-koneita ja Höyrypannu-
jen patterilämmittäjiä

Kun tehtaaseen on laitettu erityinen osasto yllämainittujen
laitteiden erikoisvalmistamista varten, voidaan työt, nyky-
aikaisten parhaimpoin rakenteiden mukaisesti, suorittaa halvim-
millä hinnoilla.

Kolonnia (pylväitä) ja Rakennusvalutuotteita —
kaikkea laatua — tehdään piirustusten mukaan.

Tehtaan hyvintunnettuja

Kauppavalintavaroita myyvät maamme kaikki hyvin
varustetut rautakaupat.

Postiosoite: Högfors'in Tehdas, Högfors.

Sähkö- ja Rautatieosoite: Högfors, Korpi

Th. Wulff Paperi- ja Piirustus- tarpeiden kauppa

Helsingissä . Pohjois-Esplanaadintatu 43 .

Raikenlaatuisia 1:ma Piirustustarpeita

halvimpiin hintoihin.

Häkli Lallukka ja Kumpp.

Omistaja Juhon Lallukka.

Tukkukauppa Wiipurissa

suositaa muitten tavarainsa ohella
todellisesti hyvää

Teetä,

jota on saatavana kaikissa hyvin
varustetuissa kauppapuoissa.

Jokainen käärye on varustettu vierässä
olevalla leimalla ja tavamerkillä sekä
sisältää tutkimustodistuksen - - - -

Huomautamme, että meidän tee-
kääryemme ovat täysipainoisia.

Hietalahden Osakeyhtiö

Helsingissä, Hietalahdenrannan ja Nuoranpunojankadun kulmauksessa, Puh. 48.

Höyläys-, Puuseppä- & Huonekalu-
tehdas, Verhoilu- & Koristetyöpajat.

Huonekalunäyttely Nuoranpunojankadun 1 & 2:ssa.

Gust. Arvidsson'in

Kivipaino-

Atelierin

Helsinki.

John Svanljung

Asianajaja &
Patenttiasiamies

Erottajakatu 2. Helsinki.

Kirjeenvaihtajia useissa
muissa maissa.

koista tähtitieteen, ilmatieteen
sekä kasvi- ja eläintieteen alalla
ja luettelee tärkeimmät maamie-
hen toimet.

Fredrik Cygnaeukselta on huh-
tikuun 1 päivän kohdalla hänen
parhaan tuntijansa maisteri Emil
Nervanderin kirjoittama elämä-
kertä.

Maanmittaus ja maanjako on
seuraava huomattava kirjoitus,
joka tekijä on maanmittari Elias
Aug. Piponius.

Rokotuksesta Suomesta kirjoittaa
arkiaatteri O. E. A. Hjelt.

Tässä vihkossa alkaa vielä esi-
tys *Maalaisyksiköiden kunnallishal-
linnosta*.

Loppuun on liitetty neljä suu-
rikokoista ja sangen merkittävä
maanmittauskarttaa, jotka havain-
nollisesti kuvaavat maanmittaus-
oloissamme vallinnutta sekasor-
toa ennen isojaon järjestelyä.
Karttoja katselee sekä sivistys-
historiamme tuntija että maa-
mies suurimmalla mielenkiinnolla.
Ne liittyvät maanmittari Pipo-
niuksen kirjoitukseen.

KOTITAITEEN

Joulujulkaisua v. 1904

SUOMALAISEN HUVIDATUVAN SISUSTUS

PALKITTUJA PIIRUSTUKSIA

on saatavana kaikissa kirjakaupoissa ja
Suomen Teollisuuslehden konttorissa

JULKAISUN HINTA ON 1:50 MK

10 kappaletta tilattaessa myönnetään 30% alennus.

W. SOHLMAN'IN

SÄHKÖLIIKE

Fabianink. 10 Tel. 359

Tekee kaikenlaisia sähköitä
sekä valaistusta että voimansiir-
toa varten. Huonetelefoneja ja
soittojohtoja ylösaset. ja ylläpid.

Helsingin Sementti- & Asfalttiliike

John Nordberg Puhelin 40 03.

Tekee kaikkia sementti- ja asfalttialaan kuuluvia töitä ympäri koko maan. Kohtuulliset hinnat.

JULIUS TALLBERG.

VARASTO UUDENAIKAISIA HUONEKALUHELOJA

KULLATTUA KUPARIA, MESSINKIÄ, NIKKELIÄ Y. M.

ERI MALLEJA PIIRUSTUSTEN MUKAAN TOIMITETAAN MITÄ PIKIMMIN
TEHTAALTA

ERILAATUISIA HUONEKALULUKKOJA

ROKKALAN HYVÄKSI TUNNETTUA PEILILASIA MÄÄRÄTYISSÄ SUURUUKSISSA SUORAAN TEHTAALTA

JUHO F. AALTOSEN

Tapettikauppa ^{P. Esplanad N:o 7.} ^{Telef. 33 65.}

Varasto aistikkaita tapettia kaikista KOTI- ja parhaimmista ULKOMAAN tehtaista. — Friisiä, reunuksia, kultalistoja, korkkimattoja, pinkopaperia ja -pahvia — — — y. m. y. m. — — —

Arkkitehtuuri- ja käytännöllinen Rakennustoimisto

Usko Nyström :: Petrelius :: Penttilä
Wladimirink. 7 :: Helsingissä :: Puhelin 20 11

Tekee piirustuksia huonesisuksia ja erikoisia huonekaluja varten

Kansia Kotitaiteen vanhoja vuosikertoja varten on saatavana lehden konttorissa.

HUONEKALULIIKE

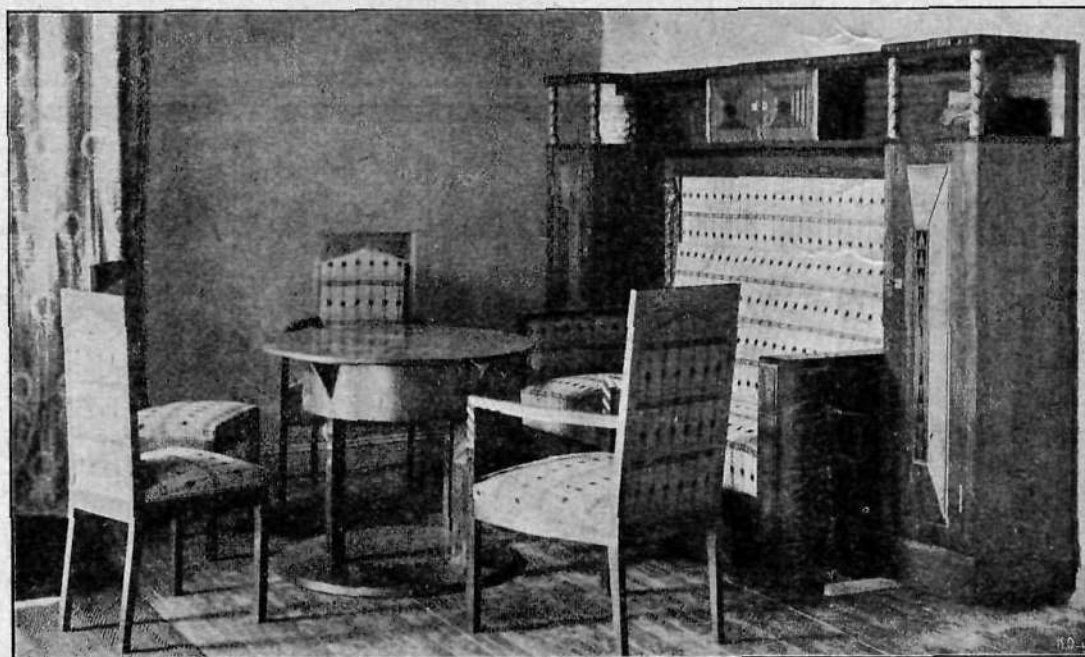
O. M. KOIVU

TAMPEREELLA

--- LÄNTINENKATU 21 ---
PUHELIN 6 15

TEKEE KAIKKIA ALAAN KUULUVIA TÖITÄ.

N. B O M A N I N

HÖYRYPUUSEPÄNLIIKE .: TURUSSA

NÄYTTELY-
VARASTOJA:

HELSINGISSÄ .: TURUSSA
Mikonkatu 4 .. Linnankatu 47

Valmistaa täydellisiä sisustuksia

niinhyvin hotelleihin, pankkeihin kuin yksityisasuntoihin ja yksityishuoneisiin.

Aistikas työ, suora kohtelu, tarkat hinnat.

Tampereen
Höyrypuuseppätehdas
Osakeyhtiö

valmistaa

Huonekaluja ja
Puusepäntöitä

Näyttelyvarasto Tampereella
Puutarhakadun 16:sta!

Tampereen Rakennuskonttori

myy halvimmalla

- Kalkkia**, sammutettua ja sammuttamatonta.
- Sementtiä**, Lomma, Danmark ja Quinstorp.
- Tulenkestäviä** tiiliä ja savea.
- Ikkunalasia, Tapettia**, pingopaperia ja pahvia.
- Maalitarpeita** ja **Värnissoja**.
- Rakennustarpeita** ja **Työkaluja**.
- Konetarpeita** ja **Öllyä**.
- Rautatiekiskoja** ja **T-rautoja**.

SÖRNÄISTEN HALKO- JA PUUTAVARALIIKE O. Y.

tehdas, Konttori ja Varasto FREDRIKSBERGINKADUN 13—15. Puhelin 270.

MYYPPI: Höylättyjä ja Höyläämättömiä sekä höyrykuivia lankkuja, lautoja, listoja y. m., y. m.

VALMISTAA: Karmia, ovia, ikkunoita, konttori ja myymälä-huoneustojen sisustuksia, toimittaa korjauksia rakennusalalla kokeneen rakennusmestarin johdolla sekä yleensä kaikkia puuteollisuusosalalle kuuluvia töitä.

MYYPPI: Polttopuita, halkoja kokonaisina, sahattuna ja pilkottuna sekä kotinajettuna.

VARASTO: Hylkylautoja, lankunpintoja, hirsiiä, vassoja ja piiruja.

Kaikki nykyajan halvimpiin hintoihin.

KARL SLOTTE, Stukkaus- ja Maalarinliike

Sähköos.: Slottes
Puhelin 3910 --

Kalkkimaalausta -
Korkokuvamaalausta
y. m. -
Koristelua - - -

Erityisala:
Italialainen stukkaus
Al' Fresco-Sgrafito -
Al' Secco - - - - -

Lyijylasimo - - - - -
Lasinsyövytystä - - -
ja
Kylttimaalausta - - -

*Helsingin Rakennusainekauppa
Osakeyhtiö. Itä Heikinkatu 3.
Haaraliike Sörnäisissä Hämeenkatu 2.*

*Rakennusaineita, Rautatavaraa,
Därejä ja Öllyjä, Talouskaluja.
Pyytäkää hintailmoituksiamme!*